ПОХОРОНИ

НАЧАЛЬНОГО ВОЖДА УГА ҐЕН. МИРОНА ТАРНАВСЬКОГО

ЛЬВІВ 1938.

Накладом УКО (Української Катол. Орґанізації).

ПОХОРОНИ

НАЧАЛЬНОГО ВОЖДА УГА
ҐЕН. МИРОНА ТАРНАВСЬКОГО

ЛЬВІВ 1938.

Накладом УКО (Української Катол. Орґанізації).

Відбитка з „Нової Зорі.“

Друкарня „Ґрафія“, Львів, Тиха 5. Тел. 202-83.

В церкві св. Юра.

В суботу, дня 2 липня, відбулися похорони ґен. Тарнавського при великім здвизі народу.*) Того дня перед полуднем в церкві св. Юра відправили Архиєрейську заупокійну Службу Божу Преосв. Іван Бучко і Преосв. Никита Будка та о. мітрат Базюк в асисті членів Капітули. Співав мішаний хор під управою І. Охримовича. Б. комбатанти армій, галицької і придніпрянської, творили шпалір від дверей аж до вівтара. По обох боках катафальку виконували почесну варту по 5 б. військових. Варта змінялася що 15 мінут. Перед головним вівтарем на фотелях і кріслах заняли місця: родина пок. ґенерала, члени галицького правительства і представники українських установ. Катафальок стояв посеред церкви на тлі чорної драперії по боках і темносиної над катафальком. Над катафальком завішено металевий тризуб уенерівського типу без хрестика. Домовина накрита червоною китайкою, в головах військова шапка Покійного. Вгорі над домовиною уставлено портрет ґен. Тарнавського в домовині. Коло домовини повно квітів і вінків, на першому пля-

*) Ґен. М. Тарнавський помер 29. VI. 1938 р. у Львові. — Ред.

ні великий вінок від опечаленої пані Ґенералової, від дітей і внуків Покійного. Підчас Сл. Божої був у церкві зразковий порядок, хоч народу повніська церква.

На подвірю церкви св. Юра.

Похорон був назначений на 4 год. пополудні. Та вже надовго передтим на площі св. Юра зачали збиратися маси народу. Всі люди, які прийшли на похорон, уставлялися на призначених місцях. На подвірю церкви св. Юра уставлено вівтар. По боках два чорні великі прапори, на середині жовтоблакитний прапор з великою відзнакою УГА (Української Галицької Армії). Всі три прапори перепоясані ґенеральською золотою зубчаткою на синім тлі. Перед вівтарем уставлено високий катафальок.

Коли в церкві зачалася похоронна відправа, на подвірі перед катафальком уставилися колишні офіцири УГА, члени „Молодої Громади" і бувші військові в трох відділах, які відповідали тром корпусам УГА. Перед катафальком стали делеґати з ріжних сторін краю з землею в урнах. Привезли землю з родинного села пок. Ґенерала, з Барилова в Радехівщині, з могил батьків та з приходства, в Золочева, з Маркіянової Гори коло Підлися, з Яворова, з Лисоні, з Маківки, з Чорткова, з Копичинець, з Дори та з Надвірнянщини.

Після відправи похоронного обряду в церкві вийшло духовенство з церкви. Крім двох Епископів, двох мітратів, канонніків і инших священиків зі Львова, було богато священиків зпоза Львова, також з інших епархій, разом поверх 100 духовних. Вони стали по лівій стороні коло катафальку.

З митрополичої палати винесли фотель з Митрополитом й уставили на підвищенні наліво від вівтаря. Перед вівтарем заняло місце висше духовенство.

Підчас виносу домовини з храму жалібно заграли на трембітах Гуцули з Річки к. Косова, що стояли на бальконі. Домовину вкриту жовто-синим прапором і червоною китайкою уставили на високім катафальку. По обох боках запалили смолоскипи й уставилися почесна сторожа та три адютанти, ті послідні лицем до домовини. Сам Впреосв. Митрополит відправив панахиду.

З трибуни уставленої на терасі перед церквою о. прал. Куницький виголосив проповідь.

Зчерги промовив голова „Молодої Громади" інж. Палій. Він закінчив свою промову дуже зворушаючим рапортом:

„Пане Ґенерале! Голошу слухняно, що до звіту зголосилося кільканацять тисяч твоїх старшин (офіцирів), підстаршин і стрільців. Вибач, що не в одностроях, та ти не дав такого наказу. Вибач, що не справляємо тобі похорону з гарматніми стрілами та жалібним верблем. Нині гуде

жалібний вербель наших сердець і заплакали по тобі тужні трембіти нашої верховини".

Підчас виголошування тих слів всі стали на „позір" і закрутилися сльози зворушення в очах богатьох б. військових.

Промови о. прал. Куницького й інж. Палія передавали через мікрофон гучномовцями тисячним масам народу.

На площі св. Юра.

Після закінчення похоронної відправи перенесли домовину на площу перед браму св. Юра, де був другий катафальок. З нього пок. Начальний Вожд приняв останню дефіляду. На чолі дефіляди перейшов др В. Старосольський в товаристві адютантів Дмитра Палієва і Романа Купчинського, несучи на подушечці відзнаку УГА. За ними дефілювали члени „Молодої Громади", делеґації з урнами, парляментарна репрезентація, делеґації з краю, комбатанти з колишніх 3 корпусів УГА, відділ інвалідів (коло 60 осіб) і инші. Всі дефілюючі відділи йшли взірцевим „позір ходом" так, якби щойно недавно вийшли з війська.

По дефіляді о. прал. Куницький відчитав євангеліє і похоронний похід рушив в передбаченім порядку. А саме: На самім переді хрест вкритий жалібним чорним серпанком. За ним командант походу б. майор Шухевич з адютантом

Постолюком та сурмач. За ними йшов відділ бувших комбатантів, коло 30 осіб. Зчерги поступав прекрасний хоровід делеґацій зі 170 вінками. Декотрі з вінців були дуже гарні й ориґінальні, нпр. вінець від Бібреччини, вінець від політичних вязнів, вінець студентської корпорації, за яким поступала асиста з витягненими шпадами.

За вінками йшла орхестра т-ва „Зоря" зі Львова в ґранатових одностроях і мазепинках. Вона грала жалібні марші. Далі йшли відділи б. військових, інваліди, політичні вязні.

Повагом ступав мужеський хор поверх 100 осіб. За хором йшли трембітарі з піднесеними в гору трембітами. Слідували делеґати з краю, які несли в урнах землю з ріжних сторін Галичини. Потому йшли церковні хоругви, за ними монахині, а за ними численне духовенство в ризах під проводом Преосв. Епископів, Івана й Никити.

Караван з домовиною обвішаний кількома вінцями від найблищих. За караваном йшла родина Покійного і делеґати. За ними йшли представники колишнього галицького правительства, представники парляментарної репрезентації й „Молодої Громади". Щойно за тим йшли тисячні маси народу. Зокрема звертав увагу дуже численний відділ українського жіноцтва під проводом п. Мілени Рудницької.

Останній шлях.

Здовж траси походу стояли густі шпаліри людей: Українців, Поляків і Жидів.

Коло год. 7 вечером чоло походу дійшло до брами цвинтаря. Кінець походу був ще далеко в місті. Коло брами спинено караван і б. офіцири Української Армії занесли домовину на стрілецький цвинтар.

Вже була 8 год. вечер, коли донесли домовину до свіжо викопаної ями. На стрілецький цвинтар впорядчики пустили тільки делеґації з вінками, родину Покійного, делеґації з урнами, малу скількість представників б. військових і представників українських установ.

На Янівськім кладовищі.

Після короткої панахиди над гробом хор заспівав могутнє „Вічная память", похилилися вниз прапори, засурмила жалібна сурма, коли спускали домовину до гробу. Б. премієр галицького правительства др К. Левицький попращав пок. Ґенерала від українського народу, а о. кан. Лаба, як б. головний капелян УГА від Впреосв. Митрополита і висловив співчуття родині. Послідний рапорт вірности ідеалам пок. Ґенерала виголосив сильним голосом б. полк. Бізанц.

Хор заспівав „Видиш брате мій..."

Тоді поодинокі делеґати висипали землю з урн і притім виголошували ко-

ротенькі заяви. Підчас того трембітали трембіти. Вже стемніло, люди зачали розходитися. В жалібному поході взяло участь поверх 20.000 народу. Підчас цілого походу панував взірцевий порядок. Його берегли впорядчики „Соколи" і „Луговики" під командою голови „Сокола-Батька" інж. Хроновята. Польська і жидівська преса підкреслила, що похоронний похід був дуже здисциплінований.

С. Г.

Як випроважали Начального Вожда УГА Генерала Мирона Тарнавського.

То була субота, дня 2 липня 1938 р.

Спека у Львові доходила до 40° і небо було ясне та чисте, хоч можна було сподіватися й нагальної бурі. Одначе погода видержала до кінця.

Доходила год. 4 пополудні. Натовп довкруги катедри св. Юра ставав все більший. Також в сумежних улицях аж роїлося від наших людей, що спішили на похорон Начального Вожда УГА (Української Галицької Армії).

Добитися в тім натовпі на подвіря церкви св. Юра, де Впреосв. Митрополит Андрей правив панахиду і встояти там у такій спеці не чувся я на силах, отже за порадою одного з наших молодших журналістів заняв я місце в вікні камяниці Нац. Музею при вул. Міцкевича 11 на 1 поверсі, відки добре можна було бачити ввесь похоронний похід. В кімнаті було

ще пару инших журналістів, три наші фотографи (з них оден 17-літний, перший раз пробував робити знимки з такого публичного походу), діти й пані.

З вікна докладно видно взірцевий порядок між народом, що заповняє ґрупами площу св. Юра і двома великими шпалірами займає довгу вул. Міцкевича, яка тягнеться вниз: туди йти-ме похоронний похід.

Мимо сильної спеки наші пані і дівчата, що надходять ґрупами, надзвичайно оживлені. Богато з них несе вінки або живі квіти на руках.

— „О, вінок з самих рож!" закричали діти біля нас. Дивлюся, справді чудовий вінок, весь червоний як кров.

І ріжні наші орхестри стоять і все нові надходять. Кордони нашої молоді — держаться за руки або за палиці і творять довгі шпаліри.

Ось надходять ґрупи наших селян: молодь, молодь. Ось і Луговики, рядами, з довгими палицями. Впорядчики з синіми перевязками на руках йдуть, а де треба підбігають, ґрупами і рядами. Ось наші медики з червоними хрестами на руках. І весь той рух відбувається мовчки, мов на безголосній фільмі.

Тільки рідко коли залунає голос: „Впорядчики сюди!" Біжать — і знов тихо. І знов надходить відділ Луговиків в одностроях. За ним ґрупка наших

сільських дівчат: ідуть рядами, в гарно вишиваних сорочках.

Лунає українська команда.

І вінці, вінці — зачинають їх нести вже масово. Які форми! Які кольори! Які квіти! Так приготовляються вшанувати тільки когось дуже дорогого.

Похоронний похід щойно уставляють. Він ще не зачався, ще правиться панахида на подвірю катедральної церкви св. Юра.

Год. 4.15. Знов наднесли ряд прегарних вінків. І перші три церковні хоругви і хрест обвинений чорною крепою. З якої церкви? Годі довідатися.

І знов сільські орхестри ідуть. Ґрупами, одна за другою. Куди їх прятають?

— „Ооо! А се що?" защебетали діти в нашій кімнаті, показуючи дрібними рученятами на величезний щит з барвінку, оперезаний червоними лентами. Мов дорогий привид з княжих часів! І пригадався батько поетів, Гомер, як він старанно описував щит, охорону лицаря своїх часів.

Надходить ґрупа елєґантно одягнених панів. Вся в чорнім. Йде упорядкованими рядами. То „Молода Громада", каже хтось. „Незабаром буде складатися з самих сивих голов", докинув другий. І знов тихо.

І так приготовляються до похоронного походу аж до год. 5.

А в 5 год. від сторони церкви св. Юра, фундованої ще нашими князями з Роду Рурика, дався чути якийсь дивний протяжний звук.

Не спів, не дзвони, не орхестра.

Що се за звуки? Ніхто не знає.

А за хвилю — гул дзвонів. Так випливав ізза зелені дерев святоюрської площі, якби людська мова, що з жалю стратила артикуловані звуки.

Година 5.5. Надійшли молоді дівчатка з хоругвами. Подивляю, як ті молоденькі істоти видержують на такій спеці та ще й тягарі несуть. Ми сидимо, а з усіх нас піт так і ллється. Не дивно: 40 степенів Цельзія. Горячо як у лазні. А делікатні дівчатка йдуть і тяжкі хоругви несуть.

— „Ооо! Берелко несуть!" закричали діти в нашій кімнаті радісними голосами.

В тій хвилі ізза густої зелені дерев донісся спів. Так, то вже зачинається похід: везуть у могилу Начального Вожда У. Г. А.

Всі фотоґрафи наставили свої апарати. Але походу ще не видно, тільки спів чути ізза густої зелені дерев.

Аж ось — перша ґрупа широким фронтом надійшла. Немов передна сторожа. Крок рівний-рівний. Очевидно військо наше йде, тільки в цивільних одягах, все в чорнім. Раз-два, раз-два, раз-

два. За тою ґрупою орхестра в мазепинках.

Тихо, не грає.

А за орхестрою хто? Йдуть інваліди наші в поході. Аж дивно, як і вони стараються тримати рівний крок. На їх вид заперлилися сльози на жіночих очах. Чи описувати похід інвалідів наших? Лучше описують сердечне відношення до них ті сльози, що котяться по обличчах наших жінок і дітей. Мовчки котяться.

Так тихо-тихо.

Чути лиш рівний крок дивного війська в чорних цивільних одягах. Так богато його йде, якби відкись вирвалися великі муравлища. Рівно-рівненько йдуть, час до часу переплітані невеличкими ґрупами наших жінок і дівчат.

Богато відділів іде. І сунуть ті чорні муравлища піхоти мов дивна повінь під синім небом серед зелених дерев. А тут і там дівчата наші в тім чорнім поході, як ясні метелики.

А онде монахині наші.

За ними монахи Студити в високих каптурах затягнених на обличча.

Великий хор під батутою Охримовича рушив у похід — і заспівав:

„Святий Боже!

Святий Кріпкий!

Святий Безсмертний..."

Як виразно-виразно! Не знаю, може се автосуґґестія, але мені здавалося, що я ще як жию не чув такого сильного

і такого рівного хору як на сих похоронах. Пішов униз вулицею, а спів його ще довго долітав до нас.

А далі два очні враження рівночасно немов зачали боротьбу, щоб захопити увагу нашу: надійшли перші ряди довго очікуваних священиків і перед ними малий відділ правдивих Гуцулів у кожушках і з довжезними трембітами в руках. В думці шибнуло: Чи то не вони грали той дивний протяжний звук за густою зеленю дерев, на високім подвірю величавої катедри св. Юра мов на чудовій полонині?

А по боках двома довгими рядами в чорних одягах священики наші, чорні-чорні, з золотим обрамуванням епітрахилів. Довгі-довгі їх ряди. І йдуть тихо, мов духи. А далі замаячіла червень опаратів висшого духовенства і золотисті жезли й епископські мантії. Тихо йдуть.

І мимо того аж тут видно, що се вся нація урядила сі похорони Начальному Вождові УГА, бо Церква надійшла у величі і повазі своїй. І замовкли зовсім навіть діти у вікнах і на бальконах, задивлені в красу і повагу походу.

А за духовенством показався високий чорний караван, запряжений в 4 чорні коні. На каравані вінки. Домовини не видно. А перед караваном три адютанти Головного Вожда йдуть, символ його відзнаки несуть. Коні мало-помалу йдуть,

з ноги на ногу переступають. Всі мов тіни сунуть.

А нараз залунав спів. Відки, не знаю, бо прекрасний хор Охримовича вже далеко-далеко і спів його рішуче не долетівби сюди. Але також сей величаво співає:

„Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі в вирій...”

Щойно тепер запримітив я б. Уряд, Правительство Галицької Землі зі старим Іваном Макухом у ряді. А ще старшого Костя Левицького не видно, хоч їхав автом на час, як все.

За Урядом УПР (Українська Парляментарна Репрезентація). Нарочно уважаю, чи не буде яких заміток з публики в кімнаті. Нема. Супроти поваги хвилі і дивно прекрасного співу („Видиш, брате мій”) не підіймається ніяка заввага, навіть найменша.

А далі видно ще більше замітні появи: в реґулярних чвірках ідуть разом маси Галичан і Наддніпрянців наших, „еміґрантів” на рідній землі народа свого, йдуть в один такт соціялісти і гетьманці, йдуть навіть галицькі „русскіе” — во істину не з іронії беру се слово в знаки наведення, бо я тронутий особливо глибоко тим, що й вони стали в ряди разом з нами, зовсім таксамо як у 1918 році, в памятні дні листопада То стара Русь іде,

йде разом з тими, що небачно й без жадної потреби цураються батьківського імени в фальшивій думці, що сего „доконче” треба, щоб виразніше означити новітне імя.

Видиш, брате мій, що се дурниця жертися за імя. Доказує се ваш прекрасний спільний похід — на похоронах Начального Вожда УГА. І тоді, як ви разом кров свою лили і життя жертвували.

А дальше наш народ іде, в нім богато жіноцтва, а все в упорядкованих рядах. Так, то нація ховає команданта свого війська.

Знов чути команду, але десь далеко.

І трембіти грають.

І дзвонять дзвони всіх церков.

Деякі так виразно чути, а деякі ні, бо за далекі. Але всі напевно дзвонять.

Дзвонить св. Юр величавий, на горі, між садами, де молилися ще наші князі Рурикового Роду і де слухав Служби Божої Великий Гетьман Богдан, облягаючи Львів.

І дзвонить найстарша з львівських святинь, церква св. Николая під замковою горою, де слухали Богослужень наш король Данило і син його Лев і потомки їх аж до останнього Юрія II, великого патріота нашої землі, отроєного наятими злочинцями (за 2 роки припадає 600-ліття смерти його, що також вимагає великої панахиди по всім краю нашім).

І дзвонить в місті, при Руській вулиці Успенська церква Пресвятої Богородиці, найкрасша і найдороща зі всіх львівських церков, наших і чужих, дзвонить Кирилом, наймилішим дзвоном своїм, який задля краси й звуку його пощадили навіть чужі нам люди в часі війни і не перетопили його на гармати. Та церква найдороща нашій нації тому, бо збудована серед найбільшого обіднення і пригноблення предків наших, які мимо того потрафили здобутися на таку красу: немов на вічне упімнення для нас, що убожество не становить перешкоди великим ділам.

І дзвонить церква Преображення Христового в середмістю, найдивніша з львівських церков, що моглаб мати найкращий вхід серед цвітів і зелені, а має найпоганіший, від одної з найбільш крикливих улиць.

І дзвонить найживіша, все повна народу, церква ОО. Василіян при вул. Жовківській, що під її опіку схоронилася тепер репрезентативна наука наша, якої відгомін доходить до найдальших академій світа, хоч легковажать собі його нераз найблищі.

І дзвонить церква-кріпость св. Пятниць в прекраснім огороді, як дзвонила нашим батькам, коли Львів стискали відусіль і жалоба панувала в нім.

І дзвонить далека церква св. Петра і Павла в найздоровішій дільниці Львова.

І дзвонить церковця ОО. Редемптористів, наймолодшої парости нашого чернецтва, що вже дала нам Епископа на найтяжчім і найприкрішім становищі, яке колинебудь мав Владика нашої крови.

І дзвонить далеко під Львовом деревляна церква старого Чина Студитів, чудо мистецтва твердих мужицьких рук.

І дзвонить малим дзвіночком своїм мало кому знана церковця-сирітка, найбільш симпатична зі всіх малих церков, така симпатична скромненьким виглядом своїм і положенням на окраїнах Львова і симпатична іменем Володимира Св., сина Святослава, внука Ольги, родоначальника всіх фундаторів і всіх жертводавців наших церков.

Всі наші церкви дзвонять, аж заливаються. І трембіти трублять і орхестри грають і хори співають і маса народа йде: йде його провідна верства, йде жіноцтво наше, йде робітництво і селянство і міщанство, йдуть старі і діти — так, то нація ховає Начального Вожда УГА.

Похід став.

А коло мене малий 10-літній Михась Г., що весь час інформує мене, що маю писати (і направду незле інформує), питає, чому похід став. Та ніхто не знає. Може евангелія читають. Може промови по дорозі виголошують.

Год. 5.35. Страшна спека меншає мов на пригадку нашій нації, що так ко-

лись буде змінятися її найтяжче положення на менше тяжке, аж прийде час, коли здійсняться високі мрії її й засяде вона „в народів вольнім колі”.

Дивимося з вікна в улиці: вони як оком сягнути залиті масою нашого народу. А дзвони дзвонять!...

Год. 5.40. Похоронний похід знов рушив. І знов пливе попри вікна велика филя народа. Пізнаю в ній знакомих, що поприїздили з ріжних околиць краю. Ще тому 40 літ українські інтеліґенти в Галичині майже всі зналися між собою особисто. А сегодня — деде! Навіть мови про те нема. Значить, ростемо. Потомство тої інтеліґенції може бути відсунене від ріжних становищ і занять батьків, але не може вже перестати бути інтеліґентне. На думку про те, як іще недавно мало інтеліґенції мав наш нарід, стає лекше: бо якже можна дивуватися, що ми не здійснили свої мрії на величезних просторах земель українських, коли ми ще недавно всі між собою особисто зналися? Значить, було нас тілько, що кіт наплакав, як каже народ.

Та не виключена річ, що чим більше буде інтеліґенції невиробленої патріотично і нездисциплінованої, тим трудніше буде нашій нації здійснити свою мрію. Мов на потвердження тої думки залунав жалібний марш. Якийже він жалібний! Виглядає, якби се грав жаль нації, що серед її провідної верстви за 20

літ так мало проявилося зрозуміння потреби єдности під одним проводом...

Йдуть робітничі й селянські орхестри наші і рівно-рівно грають. А інші орхестри по боках ще ждуть на свою чергу. Вже довго ждуть. Деякі від рана...

Переграли.

Так тихо маси йдуть. Сунуть як тіни. Нема ніяких транспарентів з надписами, що се за люди, з яких околиць і міст і сел. То просто глибінь народна отворила спусти свої і маси йдуть. Особливо багато молоді. Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

Помалу відріжняю в масі поодинокі українські орґанізації. Відріжняю по обличах знакомих членів.

Ізза зелені дерев заблестіли жіночі строї: пані, дівчата, міщанки, селянки і головно маса жіночої молоді. Дійсно велика маса її йде. Йдуть наші дівчата, тихо і поважно. Йдуть і йдуть і кінця їм не видно.

Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

Так, то нація йде. Наше жіноцтво переважно росле, здорове. Видно в нім багато гарних облич. Коли дивитися на те жіноцтво, то во істину трудно припустити, що Господь забув про таке дородне племя і його відповідне становище між іншими народами.

А наші жінки і дівчата йдуть і йдуть.

Дитина на бальконі питає: „Коли жінки перестануть іти?..”

Нарешті за ними показалися хлопці, мущини. З міст і сел. Йдуть справними рядами. За ними орхестри. І знов дівчата наші: молодь, молодь, молодь

Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

А здалека сурми грають. І знов наші хлопці надходять, всі стройними рядами, у чвірках. Порядок взірцевий. Аж дивно! Якби проби передтим робили.

Надійшла невеличка сільська орхестра. Але як добре заграла!

І знов наші дівчата йдуть. Дівчата, дівчата, дівчата, багато дівчат. Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

А далі напереміну ґрупи хлопців і дівчат, хлопців і дівчат, хлопців і дівчат. На загал в цілім поході переважало наше жіноцтво, а в нім молоді дівчата. Був се дуже гарний і дуже потішаючий вид.

А орхестри грають, грають!

Як Львів Львовом, такого похорону ще не було.

Подібно величавий похід бачив я на святі Українська Молодь Христові (УМХ) в 1933 р. і описав його. Коли тепер порівную в памяти оба ті походи, то стверджую, що образ їх зовсім, а зовсім інакший, але тип нації очевидно той сам.

Вдивляюся докладніше в великий похід. Тут бачу в нім і старенькил жінок

і сивих старців. Так, то нація випроважає Начального Вожда УГА.

І знов жіноча молодь наша йде.

І знов мужеська молодь наша йде. А здалека від св. Юра мов бронзова лявіна суне. То в однострояхь надходять луговики.

Вже немов дві людські струї пливуть. І все те суне в діл вулицею Міцкевича.

Нараз — чудовий вид. Ґрупа наших дівчат в прекрасних однакових строях. Йдуть, немов легко колишуться. Йде краса нашої землі — мов лан білого маку.

Сипле, сипле, сипле цвіт — Галицька землиця.

Дійсно як білий мак, що висипається зміж зелених дерев.

Вишивки на них — просто прелесть.

Похід кінчиться.

Якісь два авта наїзджають на останні ряди, з них одно величезне. Чи не міське?

Счиняється крик.

Впорядчики біжать рядами, щоб застановити їх. Авта голосно гудуть.

А орхестри грають, грають, грають, Начального Вожда УГА випроважають — в останну путь.

Хоч похід тревав довго, то коли скінчився, жаль було, що вже скінчився: такий він був гарний і здисциплінований.

Похоронний похід мав дві головні, дорогі для нас прикмети: 1) Він був добровільний: ніхто примусом не стягав

тих мас нашого народа на похорони Начального Вождя УГА, ті маси самі прийшли, притягнені патріотичним почуттям серця свого. 2) Сей похоронний похід був такий здисциплінований, що подібний порядок і дисципліну не все можна побачити навіть там, де виступають в парадах реґулярні, касарняні війська. Се всі присутні заприміти́ли і всі були тим дуже мило здивовані. І слушно, бо се поява, яка свідчить про велику суспільну вартість племени, що здібне до витворення аж такого взірцевого порядку. Значить, не помилявся старий Пантелеймон Куліш, оден з найбистріших умів і найлучших істориків всієї України, коли виставляв Галичанам ось яке свідоцтво:

„Червона Русь доставляла для Польщі лучших воїнів, всі польські коронні гетьмани були родом Русини. Вона дала й козакам перших провідників... Там, в тім Підгірю, держалося дружинне варяго-руське начало навіть по упливі багато літ після татарського погрому. І сила руського руху в новім періоді зачалася відти”. *)

Хто знає неймовірно острий критицизм Куліша в відношенні до Українців, тільки той належно зрозуміє вагу такої похвали Галицького племени його пером. А хто уважно дивився на похорони ґен. Тарнавського, той мусить признати, що Куліш мав рацію: в сім племени мимо великої тяжкости його думання криються дуже великі вальори.

---

*) Гл. П. А. Кулиш: Исторія Возсоединенія Руси, том I, сторона 288.

Галицька Земля має право повеличатися тим, як вона випроважала Начального Вожда УГА — в останний похід, в останну дорогу на сім світі...

Випроважала вся, бо також з інших міст і сіл Галичини наспівають вісти про те, як там пращали панахидами Начального Вожда УГА.

І так зі Станиславова пишуть нам:

Дня 2 VII с. р. в Катедральному храмі у Станиславові Преосв. Епископ-Суфраґан Кир Йоан відправив торжественну панахиду за душу бл. п. Ґенерала Мирона Тарнавського, Начального Вожда УГА. В панахиді, що почалася о год. 20-ій, взяло участь численне духовенство: крилош. о. шамб. Луцик, о. кан. др Баран, о. кан. Лукач, о. Бенеш, о. Вапрович, о. Винничук, о. Лехицький, о. Мельниченко, о. Микитюк, о. Миськів, о. Палагіцький і о. Слезюк. По обох боках тетрапода за духовенством уставилися на позір б. старшини і стрільці УГА. Простора катедра повна народа. Весь час тихенько, поважно. Співав муж. хор „Думка". На „Вічная Память" видно було зворушення на всіх, а по неодному обличчі потекли сльози щирої любови-жалю за рідним Ґенералом-героєм.

Преосв. Григорій, Епископ Ординарій, на місійній праці в горах.

І таких вісток багато-багато приходить і ще прийде не лише з Галичини, але також з інших земель, де тільки жи-

вуть наші люди і мають можливість висловити свої почування і думки. Прийдуть такі вісти також ізза моря, з чужини далекої. Ми певні того. А. Ч.

Похід цвітів Галицької Землі.

За почесною четою б. старшин на похороні ґен. Тарнавського йшов майже годину похід вінців (коли стояти було на одному місці).

177 вінців ріжної величини, з цвітами переважно червоними, але були й білі, жовті, рожеві, помаранчеві, сині, фіолєтові у преріжних відтінях. Найбільше лент було жовтоблакитних (від сільських делеґацій), червоних (від б. військових) і чорних (від установ). Але були також ленти сині, фіолєтові, білі, в красках товариств (червоно-чорна від спортового т-ва „Україна", зелено-чорна-біла від студентів техніків, синьо-чорна від корпорації „Чорноморе" і т. д.).

Перші три вінці несли Наддніпрянці, б. старшини Армії У. Н. Р. від Головного Отамана Військ УНР, від ґен. Сальського (міністра війни уряду УНР) і від „Братів знад Дніпра".

Потім великий і дорогий вінець від Родини з Америки.

Вінець від політичних вязнів був з жовтої бляхи: стилізований тризуб, в середині крати.

Потім несли гарні вінці від студентства: від студентської молоді зі Львова,

від Студентської Громади в Познані. За вінцем від союзу братніх корпорацій „Чорноморе" йшли корпоранти в шапочках, зі шпадами й лентами. Потім корпорація „Запороже" і вінець Українського Християнського Інтернату (міститься в „Академ. Домі" при вул. Супінського 21).

Від Бібрецької Землі б. військові несли вінець у виді великої ґранати з барвінку; на ній з червоної калини хрест, відзнака УГА.

Бориславські робітники, б. військові, несли кований з бронзу хрест у виді відзнаки УГА.

З Дрогобича були два вінки: від ФНЄ і Дрогобицької Землі, з червоними лентами.

Також з Бережанщини, так тісно звязаної з УСС, несли два вінці, від б. військових і установ.

Дальше йшли: з вінками селяни з Черниці (Броди), де проживав пок. Ґенерал по війні, відтак Борислав, Кукизів, Оборошин під Львовом, Рогатинщина (великий вінець), Глуховичі (Львів), Судова Вишня, села під Львовом: Гряда, Зашків і Солонка, Барилів (ґрупа господарів з родинного села Ґенерала в Радехівщині), Винники, Любінь Великий, Підберізці, Борщовичі, Мшана (2 вінці, від б. стрільців і молоді), Скнилівок, Збоїска, Миклашів, Скнилів, Гаї, Лисиничі (підльвівські села), Самбір, Рава Руська, Стриганці (Товмач), Щиреччина,

Зборівщина, Бартатів (Городок), знов два вінці від Дрогобиччини (один від Українського Нар. Комітету), Печенія, Галич, Яворівщина, Бучаччина.

Луговички несли вінці від Лугів з Селиськ, Руданців і Підгородища. За ними Радехівщина, Делятинщина, Кипячка, вінки і вінки.

Потім йшов може десятилітній хлопець з малим вінком з конюшини й пільних цвітів, без ленти.

— То від кого вінець? — питаю.

— Від мене! звучить відповідь.

— А хтож ти такий?

— Я Евген П., ученик народньої школи „Рідної Школи" ім. князя Льва...

Воістину, цей скромний вінець був найбільш зворушаючий, бо від щирого серця дитини.

Працівники наших центральних установ несли великі вінці від „Просвіти", Наук. Т-ва ім. Шевченка, „Сільського Господаря", української кооперації, службовиків РСУК, „Народної Торговлі" (2 вінці: дирекція і службовики), Центробанку, Центросоюзу (2 вінці).

А дальше: Сокіл III, „Суспільний Промисл", Марійська Конґреґація Дівчат, Наддніпрянки у Львові. На окрему увагу заслугує округлий вінок з жовтих цвітів, який несла п. Анна Процюк, що недавно приїхала з Америки, від Запомогового Т-ва Українського Жіноцтва в Шікаґу. Несли вінці від Бурштина, УНДА і

УПР, „Вогнів", Земельного Банку Гіпотечного, працівників фабрики „Мота", від дівочої ґімназії РШ ім. Кокорудзів, від українського зорґанізованого жіноцтва, від Т-ва письменників і журналістів, від студентів-техніків, від УТТ, від „Карпатії", від Українського Католицького Союзу, Супруга, працівників „Дендри", КІР. Звертали увагу великі вінці з червоними лентами від ФНЄ та від адютанта Дм. Палієва. Дальше Карп. Лещетарський Клюб, українське сокільство, співробітники Промбанку, Дністер (дирекція і службовики), Міщанське Братство, фабр. мила „Чайка", „Зоря", Личаківське громадянство, спорт. т-во „Україна", Союз Українських Купців і Промисловців і його секції: промислова, споживча і торговельної молоді, дальше УСДП, Ремісничa Бурса при вул. Пасічній, жіноча ремісничa секція т-ва „Орли", Стрийське передмістя, Сиґнівка, Нар. Лічниця, „Будучність" (2 вінці,один несла п. Е. Тишинська), „Рідна Школа", „Орли", „Топ", фабр. папер. виробів, Лікарське Т-во, Нове й Старе Знесіння, Великий Луг, Львівський Луг. Луговички несли вінці від Лугів зі Скнилова, Малехова, Сорок, Лісневич, Зашкова, Мостищини, Черкас, Ляшок Мурованих, Жиравки, Острова, Янівщини, Кугаєва і Звенигороду. Скромні вінці з пільними цвітами.

Дальше несли вінці від б. стрільців з Запитова, УСС, з Підгаєччини, Старшин

Начальної Команди УГА, з Синевідська Вижного, від б. вояків УГА, від інвалідів УГА, УКТОДІ, Т-ва Военних Вдів і Сиріт, Т-ва Охорони Военних Могил і його львівської філії.

Гуцули з Печеніжина (родинного міста Довбуша) в білих полотнянках з широкими чересами сама „стара война" несли великий вінець від „Старшин і Стрільців Покуття".

Потім несли вінець від старшин і стрільців Дрогобиччини, з Ременова, від „Молодої Громади", від членів уряду ЗОУНР (прегарний вінець, який повинні були нести на самім переді!), вінець від двох служниць „Молодої Громади", від старшин Станиславова, від старшин III Бриґади УГА, від підстаршин і рядовиків УСС, від УСС зі Львова.

Вкінці великий вінець від Червоної Калини, від Товаришів Зброї та від VII львівської Бриґади УГА замикали цей чарівний хоровід вінців.

Годі було відірвати очей від того походу живих цвітів, від найбільше вибагливих рож, гвоздиків, гортенсій і т. п. до півоній, пільних маків, блаватів, братків, горошків — аж до конюшини включно. Основа вінців була звичайно з сосни, з дуба або з барвінку.

Галицька Земля принесла в дарі Начальному Вождові своєї геройської Армії все, що мала найкраще з городів, піль і лісів.

І йшов сей похід живих цвітів від Святоюрської гори довгим вужем вздів вул. Міцкевича, Ягайлонською, Леґіонів, Казимирівською, попри Бриґідки, де тому 20 літ сидів покійний Ґенерал, і дальше Янівською, вгору, де пращало його заходяче сонце золотими промінням.

Золотими, срібними і чорними буквами мерехтіло на ріжнобарвних лентах: Начальному Вождові УГА, Першому Лицареві, Лицарському Вождові, Героєві Леґенди, Дорогому Командантові, Незабутньому Отаманові і т. д.

На цвинтарі вінці уложили в довгих рядах на стрілецьких могилах по обох сторонах і перед могилою Вожда УГА.

Се був справді незабутній похід цвітів Галицької Землі на пращання Начальному Вождові її геройської Армії.

Зовсім не зменшало торжественности й порядку походу те, що деякі жертводавці вінців занесли їх до будинку РСУК і там тимчасом оставили, а потому серед натовпу чи з інших причин вже не вспіли їх забрати, або напр. не могли вернутися через кордони. Орґанізація походу була така знаменита, що вистарчило рук і сил, щоб поставити в ряди і ті залишені вінці та занести їх на кладовище. А не легкий був се труд, бо спека була дійсно велика і похід тривав від 5.5 до 9 вечером, а деякі люди ждали з вінцями від рана.

Кондоленційні письма і телеґрами по смерти бл. п. Начального Вожда.

„Новий Час” в 146 ч. приніс отсі інформації:

На руки „Ділового Комітету” з приводу смерти бл. п. Нач. Вожда ґен. Мирона Тарнавського наспіло багато кондоленційних письм і депеш. Ось деякі:

„Молода Громада” — Ексцеленції Пані Тарнавській. Прошу прийняти моє співчуття Вашій тяжкій втраті. Вічна память Начальному Вождові Української Галицької Армії Ґенераловові Миронові Тарнавському. — Павло Скоропадський.

„У глибокому жалю Вождові Сеніору-Стрільцеві мій останній вояцький поклін. Родині щире співчуття” — Курманович, Баден, к. Відня.

О. Макарій Каровець ЧСВВ., б. полевий духовник Бриґади УСС. Ігумен монастиря, Бучач: „Як член б. Української Г. А. висказую Рідні, Корпусові Офіцерів УГА і всім членам тої Славної Армії глибоке співчуття з приводу відходу нашого Ґенерала в ясні світи вічного Щастя і Правди. Дух цього останнього ґенерала нашої Армії буде з нами перебувати і поведе до кращої будуччини народу, а память про Нього житиме в народі і його історії. Честь Тобі, наш Батьку Ґенерале! Зложи від себе і всього українського народу поклін Цареві народів і віків”.

„Волинська Земля бє чолом тлінним останкам Вожда УГА”. — УНДО в Рівному.

Повітове Кредитове Т-во (вул. Сикстуська 38) у Львові; старшини Українських Установ Солотвинщини; установи громади Болохівці, волости Найдорф, повіту Дрогобич; „Стара война” УСС з Гуцульщини; члени Виділів Установ у Турильчі; Т-ва й Установи Рудеччини; Т-во б. Українських Вояків у Бельґії; жіноцтво Зборова; установи у Верхняківцях; б. стрільці УГА с. Сапогова, повіт Борщів; установи с. Сапогова, пов. Борщів; установи з Товмача; Читальня „Просвіти”, Буськ; Молоді Соколи, Буськ; Українські Установи й громадяни з Бродів; від. ґен. Сальсь-

кого з Варшави („Складаю поклін памяті ґен. Тарнавського”); Українські установи й громадянство Городенщини; Українські орґанізації в Монастириськах; Ред. Зенон Пеленський, Скорики; б. члени УГА з Катовиць (рівночасно вислали 100 зл. на будову нагробного памятника); Мартинець з Перегінська; Повітовий Комітет Комбатантів УГА в Підгайцях (видали окремі клепсидри); Ярослав Малиняк, б. поручник УГА зі Сколього; Самбірське Громадянство; Б. вояки УГА і все українське громадянство Калущини; Установи Бужська; Іван Галущинський, голова Р. Ш., Ямне; Український Молодий Театр „Заграва” (В. Блавацький); Український Спортовий Клюб „Сян”, Перемишль—Вовче; Кооперативний Союз у Сокалі (замісць квітів на могилу бл. п. Ґенерала, зложили рівночасно 100 зл. на Фонд Вдів і Воєнних Сиріт у Львові); „Мота”, хемічна вирібня, Львів; Інж. М. Козакевич, б. держ. секретар публ. робіт, Зимна Вода; „Супруга”, Союз Українських Приватних Службовиків; „Будучність”, Т-во українських гр.-катол. робітниць, Львів; Б. члени УГА й установи Підгаєччини; Ґен. Ом. Павленко, Прага; Колеґія Пропамятної воєнної відзнаки УГА, Прага; від усіх українських установ з Теребовлі; Від усіх українських Установ з Заболотова; Від усіх українських установ в Угнові; Б. члени УГА, Купче; Антін Чернецький, б. держ. секр. ЗУНР, Острів; Гриць Микитей, б. пор. УСС; о. Ст. Онишкевич, б. посол і член Н. Ради в Станиславові; Ів. Романівський, б. пор. УГА, Борщів; Петро Ґораль, Борщів, б. четар УГА; Греко-кат. уряд, Барилів; Українські установи, Радехів; Андрій Лівицький, від Уряду УНР; Ганс Кох з Відня; „Українська Захоронка”, Львів; Українська Громада — Моравська Острава; Старшини УГА, Станиславів; Епископ Лакота, Перемишль; Український Театр „Богема” (з провінції); Культурно-освітні й економічні установи Тухлі; Громадяни повіту Заліщики; Карпинський, б. підхорунжий, Борщів; Яворівщина; Союз Кооператив у Стрию; Скалатщина; Скала Подільська; Громадянство Зборівщини й ін.

Чи Ви читаєте „Нову Зорю"?

Вже 13-цятий рік виходить у Львові найстарша і найбільша, правдиво католицька, ґазета в українській мові, що називається **„НОВА ЗОРЯ"**. Вона вправді призначена для інтеліґенції, але може її розуміти також **кождий освічений селянин і робітник**, який уже орієнтується в загальних справах. **„НОВА ЗОРЯ" освітлює всі політичні й економічні, культурні й фільософічні справи зі становища чисто католицького.** Приносить цікаві вісти про все, що діється на українських землях і в цілім світі В **„Новій Зорі"** знайдете **постійний порадник, що робити в ріжних недугах. У „Новій Зорі"** подається вісти про **найновіші закони (права) і розпорядки. В „Новій Зорі" є опис подорожей** по чужих краях. У кождім недільнім числі **„Нової Зорі" є стаття про літературу, про науку або про мистецтво (про штуку). „Нова Зоря"** має своїх кореспондентів (дописувачів) у ріжних місцевостях як у нашім краю, так і заграницею. **„Нова Зоря"** містить також цікаві дописи з **Канади, зі Злучених Держав Півн. Америки і з Бразилії. „Нова Зоря"** виходить два рази на тиждень і коштує річно 24 зол., за кордоном 36 зл. Найлучше зложитися кільком і вислати передплату відразу на цілий рік.

Замовляйте в Адміністрації „НОВОЇ ЗОРІ", — ЛЬВІВ ул. Ґродзіцких ч. 2. І. поверх.